

กสทช. กับการ (ไม่?) บังคับใช้ ตามมาตรการควบคุม TRUE - DTAC

สรวีศ มา, ฉัตร คำแสง

Highlights

- แม้การควบรวมธุรกิจระหว่างทรูและดีแทคจะเสร็จสิ้นไปแล้วกว่า 6 เดือน แต่มาตรการ ที่ กสทช. กำหนด หลายข้อยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ทั้งที่ได้เลยกำหนดเวลามาแล้ว สำนักงาน กสทช. ต้องเร่งรัดการดำเนินการทั้งของตนเองและผู้ร่วมธุรกิจ โดยตั้งอยู่บนมาตรฐานที่ไม่เพียงรับทราบการดำเนินงานตามลายลักษณ์อักษร
- มาตรการที่ต้องดำเนินการต่อไปหลังการรวมธุรกิจอีกจำนวนหนึ่งยังไม่มีคามชัดเจนหรือมีกำหนดการอย่างแน่ชัด ทำให้เกิดความคลุมเครือและไม่มีการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง
- ผลลัพธ์เบื้องต้นจากแบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภคและข้อมูลอื่นชี้ให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาจต้องจ่ายค่าบริการแพงขึ้นและพบปัญหาด้านสัญญาณและการบริการจากเครือข่ายของผู้ควบรวมมากขึ้นสวนทางกับข้อมูลที่ผู้ร่วมธุรกิจรายงาน

กันยายน 2023

กสทช. กับ การ (ไม่?) บังคับใช้ตามมาตรการควบรวม TRUE - DTAC

สรวิศ มา

ฉัตร คำแสง

101 Public Policy Think Tank (101 PUB)

กันยายน 2023

เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2023 บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ทำการควบรวมธุรกิจเป็นที่เรียบร้อยแล้วภายใต้เงื่อนไขหรือมาตรการเฉพาะที่จะต้องมีการดำเนินการตามสำหรับการควบรวมธุรกิจในครั้งนี้ตามที่สำนักงาน กสทช. ได้กำหนดไว้ตามมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2022¹

มาตรการเฉพาะที่กำหนดสำหรับการควบรวมธุรกิจในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมธุรกิจต่อตลาดโทรคมนาคมไทย โดยหลายมาตรการมีการกำหนดเงื่อนไขด้านเวลาซึ่งจะต้องมีการดำเนินการไปเป็นที่เรียบร้อยแล้วในขณะนี้ นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายมาตรการที่จำต้องมีติดตามและดำเนินการเป็นการต่อไปในภายภาคหน้า

ขณะนี้ การควบรวมธุรกิจระหว่างทรูและดีแทค ได้แล้วเสร็จไปกว่า 6 เดือน ซึ่งมีหลายมาตรการที่ควรดำเนินการแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจึงชวนตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานภายใต้มาตรการเฉพาะเหล่านี้ว่ามีการดำเนินการตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดแล้วหรือไม่ พร้อมทั้งติดตามผลกระทบต่อตลาดโทรคมนาคมไทยที่เกิดขึ้นหลังการควบรวมธุรกิจในครั้งนี้

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการก่อนการรวมธุรกิจ

ภายใต้เงื่อนไขบังคับก่อน (Ex Ante) ที่มีการกำหนดไว้ตามมติที่ประชุมสำนักงาน กสทช. หลังรับทราบการควบรวมธุรกิจ ผู้ควบรวมจะต้องจัดให้มีหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการโครงข่ายแก่ผู้ให้บริการแบบ MVNO โดยมีการแยกระบบการบริหารจัดการและระบบบัญชีออกจากหน่วยธุรกิจหลัก พร้อมทั้งให้ผู้ควบรวมธุรกิจจัดทำแผนการแยกการบริหารจัดการและระบบบัญชีสำหรับการให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อนำส่งให้แก่สำนักงาน กสทช. ก่อนการรวมธุรกิจ

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการควบรวมในครั้งนี้พบว่าผู้ควบรวมได้จัดทำแผนการแยกการบริหารจัดการและระบบบัญชีพร้อมทั้งนำส่งให้แก่สำนักงาน กสทช. แล้ว อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบที่มีการจัดหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการโครงข่ายให้แก่ผู้ให้บริการ MVNO แยกออกจากหน่วยธุรกิจหลักที่เกิดจากการควบรวมในครั้งนี้ นอกจากนี้ เงื่อนไขภายใต้มาตรการดังกล่าวยังไม่มีภาระหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. อย่างชัดเจนว่าต้องมีการดำเนินการอย่างไรต่อหลังจากได้รับเสนอแผนแยกการบริหารจัดการระบบบัญชีจากผู้ควบรวมมาแล้ว

ตารางที่ 1: มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการก่อนการรวมธุรกิจ

เงื่อนไขบังคับก่อน (Ex Ante)	การดำเนินการ
จัดให้มีหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการโครงข่ายให้แก่ผู้ให้บริการแบบ MVNO โดยมีการแยกระบบการบริหารจัดการ ระบบบัญชี ออกจากหน่วยธุรกิจหลักที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจในครั้งนี้	ยังไม่มีการจัดหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการโครงข่ายสำหรับผู้ให้บริการแบบ MVNO
จัดให้มีระบบการให้บริการโครงข่ายที่พร้อมรองรับการเข้าใช้บริการโครงข่ายสำหรับผู้ให้บริการแบบ MVNO ภายหลังจากการรวมธุรกิจทันที	ยังไม่มีการจัดหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการโครงข่ายสำหรับผู้ให้บริการแบบ MVNO จึงยังไม่มีการจัดระบบการให้บริการโครงข่าย
จัดให้มีแผนการแยกการบริหารจัดการระบบบัญชีสำหรับการให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยให้เสนอแผนดังกล่าวต่อ กสทช. ก่อนการรวมธุรกิจ	ได้มีการจัดทำแผนดังกล่าวพร้อมทั้งส่งแผนให้สำนักงาน กสทช. เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ที่มา: 101 PUB สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการหลังการรวมธุรกิจ ซึ่งครบระยะเวลาที่กำหนดแล้ว

สำหรับมาตรการเฉพาะที่สำนักงาน กสทช. กำหนดซึ่งต้องมีการดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วไปแล้วหลังการควบรวมธุรกิจต่างมีเงื่อนไขด้านเวลาแตกต่างกันไปตามแต่ละมาตรการ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามระยะเวลา คือ ภายใน 30 วัน, ภายใน 60 วัน, และภายใน 90 วันหลังการรวมธุรกิจ

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการภายใน 30 วันหลังการรวมธุรกิจ

หนึ่งในเงื่อนไขภายใต้มาตรการกำหนดราคาค่าบริการโดยใช้ราคาเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing) ได้ระบุให้สำนักงาน กสทช. มีหน้าที่จัดหาที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการสอบทานโครงสร้างต้นทุน อัตราค่าบริการ หรือข้อมูลต่างๆ ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในต่างประเทศมาไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อทำการสอบทานโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ พร้อมทั้งนำข้อมูลดังกล่าวมาคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) และต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost) ภายใน 1 เดือนหลังการรวมธุรกิจ ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากการจัดจ้างที่ปรึกษาดังกล่าวจะรับผิดชอบโดยผู้ควบรวม

อย่างไรก็ดี จวบจนถึงปัจจุบัน สำนักงาน กสทช. ยังไม่มีการจัดหาที่ปรึกษาดังกล่าวเพื่อทำการตรวจสอบโครงสร้างอัตราค่าบริการและคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนส่วนเพิ่มได้เลย จึงทำให้ยังไม่มีผลการทราบถึงต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนส่วนเพิ่มของผู้ควบรวม อีกทั้งยังไม่สามารถกำหนดราคาค่าบริการตามต้นทุนเฉลี่ยดังที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขอื่นๆ ของมาตรการนี้ได้

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการภายใน 60 วันหลังการรวมธุรกิจ

หนึ่งในเงื่อนไขภายใต้มาตรการเฉพาะด้านเศรษฐกิจของประเทศ นวัตกรรมและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) คือ ผู้ควรรวมต้องทำการเสนอแผนพัฒนานวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมให้แก่สำนักงาน กสทช. ภายใน 60 วันหลังจากได้รับแจ้งเงื่อนไขหรือมาตรการเฉพาะ พร้อมทั้งให้เริ่มดำเนินการตามแผนภายใน 1 ปี

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการควรรวม พบว่าผู้ควรรวมได้มีการจัดทำและเสนอแผนพัฒนานวัตกรรมดังกล่าวให้แก่สำนักงาน กสทช. แล้ว แต่แผนดังกล่าวยังไม่เป็นรูปธรรมและขาดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทำให้ผู้ควรรวมต้องจัดทำแผนดังกล่าวใหม่ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมสำหรับการปฏิบัติจริงในระยะต่อไป

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการภายใน 90 วันหลังการรวมธุรกิจ

มาตรการกำหนดราคาค่าบริการโดยใช้ราคาเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing) ยังได้กำหนดให้ผู้ควรรวมนำส่งข้อมูลรายเดือนให้แก่ กสทช. ทุกๆ 3 เดือน เพื่อใช้ตรวจสอบโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และนำมาคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนส่วนเพิ่ม ซึ่งขณะนี้ได้ผ่านมากเกินกว่า 90 วันแล้ว ผู้ควรรวมจะต้องมีการส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่สำนักงาน กสทช. มาบ้างแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าผู้ควรรวมได้นำส่งข้อมูลให้แก่สำนักงาน กสทช. แล้วหรือไม่ เนื่องจากยังไม่พบการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวสู่สาธารณะจากสำนักงาน กสทช.

อีกหนึ่งมาตรการเฉพาะที่จะต้องมีการดำเนินการหลังการรวมธุรกิจในระยะสั้นคือ มาตรการกำหนดเพดานราคาของอัตราบริการเฉลี่ย โดยอัตราค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Cost) ของบริษัท TUC และบริษัท DTN จะต้องลดลง 12% ภายใน 90 วันหลังการรวมธุรกิจ พร้อมทั้งให้นำส่งข้อมูลต้นทุนและข้อมูลจำเป็นเพื่อให้หน่วยงานตรวจสอบ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการติดตามมาตรการเฉพาะสำหรับการรวมธุรกิจครั้งนี้พบว่า แม้ผู้ควรรวมได้มีการรายงานข้อมูลอัตราค่าบริการด้วยวิธีการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณแบบใหม่ ให้แก่สำนักงาน กสทช. ไปแล้ว โดยผู้ควรรวมได้มีการรายงานว่าอัตราค่าบริการโทรศัพท์ลดลงราว 15% และราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตมือถือลดลงราว 80% แล้วเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการรวมธุรกิจ ทั้งนี้ ชุดข้อมูลที่ผู้ควรรวมใช้สำหรับการคำนวณด้วยวิธีใหม่นี้กลับมีความคลุมเครือ เนื่องจากข้อมูลย้อนหลังบางส่วนมีความไม่เชื่อมโยงกับข้อมูลชุดเก่าที่สำนักงาน กสทช. ได้รับก่อนการรวมธุรกิจจะเสร็จสิ้น เช่น จำนวนแพ็คเกจที่ให้บริการในช่วงต้นปี 2023 ที่รายงานต่อ กสทช. หลังการควรรวมมีจำนวนเพิ่มขึ้น 3 เท่าจากการรายงานก่อนการควรรวมทั้งที่เป็นช่วงเวลาการให้บริการเดียวกัน และมีแพ็คเกจส่วนที่ทับซ้อนกันน้อย ซึ่งสำนักงาน กสทช. ต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อไป

นอกจากนี้ วิธีการคำนวณด้วยการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักที่เพิ่งได้กำหนดใหม่ในครั้งนี้อาจยังมีช่องว่างให้ผู้ควรรวมสามารถบิดเบือนตัวเลข เช่น การแจกโปรโมชันหรือแพ็คเกจเสริมที่มีปริมาณการใช้งานได้ฟรีเป็นจำนวนที่น้อยมากให้แก่ผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อใช้วิธีการคำนวณราคาโดยเฉลี่ยที่มีการถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนผู้ใช้งาน (โดยไม่คำนึงถึงปริมาณที่สามารถใช้งานได้ และอาจ

เป็นผู้ใช้งานรายเดียวกันกับที่จ่ายค่าแพ็คเกจหลักอยู่เดิมแต่ได้ของแถมขึ้นมา) ก็จะทำให้ราคาโดยเฉลี่ยลดลงเป็นจำนวนมากทั้งที่ในความเป็นจริง ผู้ใช้บริการยังคงต้องจ่ายค่าบริการในราคาเท่าเดิมและได้รับปริมาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือที่ไม่ต่างไปจากเดิม

ดังนั้น สำนักงาน กสทช. จำเป็นต้องทดลองคำนวณค่าเฉลี่ยหลากหลายวิธี โดยเฉพาะการเพิ่มตัวแปรด้านขนาดปริมาณการใช้งานของแต่ละแพ็คเกจสำหรับการคำนวณราคาเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ให้บริการมีการพยายามตบตาตัวเลขราคาเฉลี่ยได้ นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ยังควรรหาแหล่งข้อมูลอื่นเช่นการสำรวจการใช้งานของผู้บริโภคเพื่อนำมาตรวจสอบยืนยันกับข้อมูลที่ได้รับจากผู้รวมธุรกิจ ซึ่งย่อมรู้ถึงข้อมูลที่อยู่ในบริษัทตนเองดีกว่าผู้กำกับดูแล

ตารางที่ 2: มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วหลังการรวมธุรกิจ

มาตรการที่ต้องดำเนินการเสร็จสิ้น	การดำเนินการ
<p>ภายใน 30 วัน</p> <p>การกำหนดราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing)</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดให้มีที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการสอบทานข้อมูลโครงสร้างต้นทุน อัตราค่าบริการ หรือข้อมูลต่างๆ ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในต่างประเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี โดย กสทช. เป็นผู้กำหนด และผู้ควบรวมเป็นผู้รับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดหาและจัดจ้างที่ปรึกษา เมื่อมีการรวมธุรกิจให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน 	<p>สำนักงาน กสทช. ยังไม่มีการจัดหาที่ปรึกษาเพื่อสอบทานโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และเพื่อคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) และต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost)</p>
<p>ภายใน 60 วัน</p> <p>เศรษฐกิจของประเทศ นวัตกรรมและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide)</p> <ul style="list-style-type: none"> เสนอแผนการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมภายใน 60 วันหลังจากได้รับแจ้งเงื่อนไขหรือมาตรการเฉพาะ และเริ่มดำเนินการตามแผนภายใน 1 ปี 	<p>ผู้ควบรวมได้มีการจัดทำแผนดังกล่าวและนำเสนอให้ทาง กสทช. แล้ว อย่างไรก็ตาม แผนดังกล่าวยังขาดความเป็นรูปธรรม</p>
<p>ภายใน 90 วัน</p> <p>การกำหนดราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing)</p> <ul style="list-style-type: none"> ให้นำส่งข้อมูลรายเดือนให้แก่ กสทช. ทุก 3 เดือน เพื่อใช้ตรวจสอบโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และนำมา 	<p>ยังไม่ชัดเจนว่าผู้ควบรวมได้นำส่งข้อมูลให้แก่สำนักงาน กสทช. แล้วหรือไม่ เนื่องจากยังไม่พบการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวสู่สาธารณะจากสำนักงาน กสทช.</p>

มาตรการที่ต้องดำเนินการเสร็จสิ้น	การดำเนินการ
<p>คำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) และต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost)</p> <p>การกำหนดเพดานราคาของอัตราค่าบริการเฉลี่ย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ให้นำส่งข้อมูลราคาค่าบริการและผู้ใช้งานในแต่ละแพ็คเกจให้หน่วยงานตรวจสอบ • อัตราค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Cost) ต้องลดลง 12% ภายใน 90 วันหลังการรวมธุรกิจ 	<p>มีการรายงานข้อมูลให้แก่สำนักงาน กสทช. แล้ว อย่างไรก็ตาม ชุดข้อมูลที่น่าสงสัยมีความคลุมเครือและไม่เชื่อมโยงกับชุดข้อมูลที่บริษัทเคยส่งให้สำนักงาน กสทช. ในอดีต</p> <p>ข้อมูลที่ผู้ควรวรรวมส่งให้ระบุว่าราคาค่าบริการโทรศัพท์ที่ลดลงราว 15% และราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตลดลงราว 80%</p>

ที่มา: 101 PUB สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการต่อไปหลังการรวมธุรกิจ

นอกจากจะมีเงื่อนไขที่ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วหลังจากการรวมธุรกิจเสร็จสิ้น ยังมีอีกหลายเงื่อนไขหรือมาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการต่อในระยะถัดไป ซึ่งมีทั้งมาตรการที่กำหนดเงื่อนไขด้านเวลาและไม่ได้กำหนดเงื่อนไขด้านเวลาไว้

สำหรับมาตรการการกำหนดราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing) ยังมีบางเงื่อนไขที่ต้องมีการดำเนินการในระยะถัดไปหลังจากมีการจัดหาที่ปรึกษาโดยสำนักงาน กสทช. อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบข้อมูลต้นทุนและการคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนส่วนเพิ่มที่จะต้องมี การดำเนินการไปแล้วราว 2 ไตรมาส ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากยังไม่มีมีการจัดหาที่ปรึกษาเกิดขึ้น นอกจากนี้ เงื่อนไขการกำหนดราคาค่าบริการตามต้นทุนเฉลี่ยยังไม่มีการกำหนดเงื่อนไขด้านเวลาไว้ ความไม่เข้มงวดนี้อาจทำให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างจริงจัง

มาตรการเฉพาะภายหลังการรวมธุรกิจ (Ex Post) ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อให้มีการเช่าใช้โครงข่าย MVNO ของโครงข่ายผู้ควรวรรวม โดยมีใจความสำคัญคือผู้ควรวรรวมจะต้องจัดให้มีบริการโครงข่ายโทรคมนาคมโดยมีขนาดความจุ (Capacity) อย่างน้อย 20% ของโครงข่ายโทรคมนาคมทั้งหมดของตนเองให้แก่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับผู้ควรวรรวมเมื่อมีค่าขอรับบริการ พร้อมทั้งมีการกำหนดเพดานราคาค่าตอบแทนที่ผู้ควรวรรวมสามารถคิดต่อผู้เช่าใช้โครงข่ายเพื่อความเป็นธรรม ซึ่งผู้ควรวรรวมได้มีการรับทราบและยอมรับเงื่อนไขทุกอย่างแล้ว อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้ การใช้บริการโครงข่าย MVNO ยังไม่มีการเกิดขึ้นจริง ซึ่งสำนักงาน กสทช. ต้องมีการดูแลติดตามพร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขอื่นที่เอื้อให้เกิดการเช่าใช้บริการโครงข่ายจากผู้ให้บริการแบบ MVNO ได้จริงในระยะถัดไป

มาตรการประชาสัมพันธ์การให้บริการเพื่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการภายหลังการรวมธุรกิจ กำหนดให้ผู้ควรวรรวมจะต้องประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อให้ผู้ใช้บริการทราบถึง

การคงคุณภาพและราคาที่เป็นธรรม พร้อมทั้งระบุหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. ไว้โดยกว้างว่าอาจให้มีการกำหนดแนวทาง ระยะเวลาการดำเนินการ และเงื่อนไขในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ควมรวมดำเนินการต่อไป ซึ่งพบว่าผู้ควมรวมมีการประชาสัมพันธ์ว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาและคงสิทธิประโยชน์ให้ผู้บริโภคได้รับอย่างสูงสุด² อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการกำหนดแนวทาง ระยะเวลาการดำเนินการ และเงื่อนไขในการประชาสัมพันธ์ใดๆ เพิ่มเติมจากสำนักงาน กสทช.

สำหรับมาตรการคงคุณภาพการให้บริการของผู้ควมรวมได้กำหนดให้ผู้ควมรวมต้องคงคุณภาพของสัญญาณและคุณภาพการให้บริการตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สำนักงาน กสทช. กำหนด ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลแน่ชัดเกี่ยวกับการติดตามการดำเนินการตามตัวชี้วัดดังกล่าว

มาตรการความครอบคลุมของโครงข่ายโทรคมนาคม 5G ได้กำหนดให้ผู้ควมรวมจะต้องจัดให้มีโครงข่ายโทรคมนาคม 5G ครอบคลุมไม่น้อยกว่า 85% ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศภายใน 3 ปี และ 90% ของประชากรทั้งหมดของประเทศภายใน 5 ปีนับจากวันที่รวมธุรกิจ ซึ่งหลังจากการรวมธุรกิจ ทางผู้ควมรวมได้ประชาสัมพันธ์ว่าจะมีการดำเนินการขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุม 98% ของประชากรภายในปี 2026 (ภายใน 3 ปีหลังการรวมธุรกิจ)³

อย่างไรก็ดี ตัวเลขเป้าหมายความครอบคลุมดังกล่าวยังขาดความแน่ชัดด้านความครอบคลุมของพื้นที่อย่างกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งอาจเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Divide) ดังนั้น ต้องมีการดำเนินการติดตามและตรวจสอบต่อไปว่าผู้ควมรวมมีการขยายความครอบคลุมของโครงข่าย 5G ดังที่ประชาสัมพันธ์ไว้หรือไม่ พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขด้านความครอบคลุมของพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำที่อาจเกิดขึ้นได้อีกด้วย

ท้ายที่สุด มาตรการเศรษฐกิจของประเทศ นวัตกรรม และความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ยังมีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ควมรวมจัดให้มีรายการส่งเสริมการขายในราคาต่ำเป็นพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งพบว่าผู้ควมรวมได้มีการจัดทำแพ็คเกจแบบเติมเงิน (pre-paid) ที่สามารถใช้ได้ 30 วันสำหรับผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือผู้ที่มีบัตรประจำตัวคนพิการในราคา 100 บาท โดยมีทางเลือก 2 แบบคือ 1. ปริมาณอินเทอร์เน็ต 10 GB หรือ 2. ปริมาณอินเทอร์เน็ต 8 GB และปริมาณการโทรศัพท์ 100 นาที เป็นที่เรียบร้อยแล้ว⁴

ตารางที่ 3: มาตรการเฉพาะที่ต้องดำเนินการต่อไปหลังการรวมธุรกิจ

มาตรการที่ต้องดำเนินการต่อไป	การดำเนินการ
<p>การกำหนดราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยทางเศรษฐศาสตร์ (Average Cost Pricing)</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ปรึกษาซึ่งจัดจ้างโดยสำนักงาน กสทช. มีหน้าที่สอบถาม (Verify) ความถูกต้องข้อมูล que ผู้ควมรวมนำเสนอให้ กสทช. ตรวจสอบโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และนำข้อมูลมาคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (AC) 	<p>ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากสำนักงาน กสทช. ยังไม่มีการจัดหาที่ปรึกษาดังกล่าว</p>

<p>และต้นทุนส่วนเพิ่ม (MC) ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ปีละ 4 ครั้ง (รายไตรมาส) เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือตามระยะเวลาอายุใบอนุญาตหากอายุใบอนุญาตน้อยกว่า 10 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ต้องมีการกำหนดและแสดงอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แยกตามรายบริการ (Unbundle) หรือการส่งเสริมการขายแบบแยกรายบริการ (Unbundle Package) เพื่อให้ผู้ใช้บริการปลายทางได้ทราบก่อน โดยให้กำหนดอัตราค่าบริการตามต้นทุนเฉลี่ยรายบริการ (Average Cost Pricing) คิตรายการตามที่มีการใช้งานจริง และต้องไม่มีการกำหนดการซื้อบริการขั้นต่ำไว้ ● การกำหนดอัตราตามต้นทุนเฉลี่ยรายบริการ (Average Cost Pricing) ให้นำไปใช้กับกรณีค่าบริการส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการรายการส่งเสริมการขายแบบแยกรายบริการ (Unbundle Package) และการส่งเสริมการขายแบบรวมรายบริการ (Bundle Package) 	
<p>มาตรการเฉพาะภายหลังการรวมธุรกิจ (Ex Post)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้รับใบอนุญาต MVNO จะต้องได้รับสิทธิในการใช้บริการจากคลื่นความถี่ในทุกย่านของผู้รวมธุรกิจที่มีสิทธิในการใช้งาน ทั้งสิทธิทางตรงและสิทธิที่ได้รับช่วงมาภายใต้มาตรฐานเทคโนโลยีเดียวกัน ● ผู้รับใบอนุญาต MVNO จะต้องได้รับประกันสิทธิในการได้รับบริการโครงข่ายภายใต้คุณภาพการให้บริการ (QoS) ตามมาตรฐานการให้บริการที่ กสทช. กำหนด ● ผู้ควรวรรวมจะต้องไม่ปฏิเสธการให้บริการแก่ผู้ได้รับใบอนุญาต MVNO อันเกิดมาจากเหตุผลความไม่เพียงพอของโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด 	<p>มีการรับทราบและยอมรับเงื่อนไขทุกอย่างแล้ว อย่างไรก็ตามก็ดี การใช้บริการโครงข่าย MVNO ยังไม่มีการเกิดขึ้นจริง</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ควมรวมจะต้องพร้อมให้ผู้รับใบอนุญาต MVNO ที่ขอเข้าใช้โครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถเริ่มให้บริการได้ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ขอเข้าใช้บริการ ● บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องจัดให้มีบริการโครงข่ายโทรคมนาคมโดยมีขนาดความจุ (Capacity) อย่างน้อย 20% ของโครงข่ายโทรคมนาคมทั้งหมดของตนเองให้แก่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับบริษัท TUC และ บริษัท DTN เมื่อมีคำขอรับบริการ ● อัตราค่าตอบแทนการขายส่งบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับผู้ให้บริการ MVNO ให้ไม่เกินอัตราค่าบริการที่เสนอขายเฉลี่ยต่อหน่วยของแต่ละบริการตามสิทธิการใช้งานของทุกรายการส่งเสริมการขายหักด้วยอัตราไม่น้อยกว่า 30% ของอัตราค่าบริการที่เสนอขายเฉลี่ยต่อหน่วยของราคาขายปลีกสำหรับบริการแบบส่งเสริมการขาย (Bundle Package) หรือราคาเฉลี่ยที่ผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทย่อยที่อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมของนิติบุคคลที่เกิดขึ้นจากการยื่นคำขอรวมธุรกิจในครั้งนี้ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการปลายทาง ● ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่จะต้องไม่กำหนดเพดานขั้นต่ำของการเข้าซื้อรายบริการ เช่น เสียง ข้อมูล บริการข้อความ เป็นต้น ของผู้รับใบอนุญาต MVNO ทั้งนี้ การเรียกเก็บค่าบริการให้เป็นไปตามการใช้งานที่เกิดขึ้นจริง 	
<p>การประชาสัมพันธ์การให้บริการเพื่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการภายหลังการรวมธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อให้ผู้ใช้บริการทราบถึงการคงคุณภาพและราคาที่เป็นธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ควมรวมมีการยืนยันว่าจะไม่มีการปรับลดหรือเพิ่มราคาแพ็คเกจของทั้ง 2 เครือข่าย โดยจะไม่ทำให้ผู้บริโภคเสียประโยชน์ และยังได้รับประโยชน์สูงสุด ● ยังไม่มีการกำหนดแนวทางใดๆ เพิ่มเติมจากสำนักงาน กสทช.

<ul style="list-style-type: none"> ● ต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อรักษาคุณภาพของสินค้าและบริการหลังการรวมธุรกิจ โดย กสทช. อาจกำหนดแนวทางและระยะเวลาการดำเนินการ รวมถึงเงื่อนไขในการปฏิบัติในเรื่องการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริษัท TUC และ บริษัท DTN ดำเนินการต่อไป 	
<p>บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องคงคุณภาพในการให้บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คุณภาพของสัญญาณในการให้บริการ บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องไม่ลดคงจำนวนระบบสื่อสารสัญญาณ (cell sites) ของทั้งสองบริษัทลงจากเดิม และจะต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานของบริการตามประกาศ กสทช. เรื่องมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคมอย่างเคร่งครัด ● คุณภาพในการให้บริการลูกค้า บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับจำนวนลูกค้าที่จะเพิ่มขึ้นจากการรวมธุรกิจเพื่อให้คุณภาพในการให้บริการต่อผู้ใช้บริการไม่ต่ำกว่าเดิม เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอเพื่อรองรับการให้บริการทั้งในส่วน of ศูนย์บริการ และพนักงานรับสาย (Call Center) รวมถึงขนาดพื้นที่ของศูนย์บริการลูกค้าที่สามารถรองรับการเข้ามาติดต่อของผู้ใช้บริการ 	<p>ต้องติดตามอย่างต่อเนื่องในอนาคต</p>
<p>ความครอบคลุมของโครงข่ายโทรคมนาคม 5G</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดให้มีโครงข่ายโทรคมนาคม 5G ครอบคลุมไม่น้อยกว่า 85% ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศภายใน 3 ปี และ 90% ของประชากรทั้งหมดของประเทศภายใน 5 ปี นับจากวันที่รวมธุรกิจ 	<p>ผู้ควบรวมมีการประชาสัมพันธ์ว่าจะมีการขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุม 98% ของประชากรภายใน 3 ปี</p>
<p>เศรษฐกิจของประเทศ นวัตกรรมและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดให้มีรายการส่งเสริมการขายในราคาต่ำเป็นพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อยและ 	<p>มีการจัดทำแพ็คเกจแบบเติมเงิน (pre-paid) ที่สามารถใช้ได้ 30 วัน สำหรับผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือผู้มีบัตรประจำตัวคนพิการในราคา 100 บาท โดยมีทางเลือก 2 แบบ คือ</p>

<p>ผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบอย่างทั่วถึง</p>	<p>1. ปริมาณอินเทอร์เน็ต 10 GB หรือ 2. ปริมาณอินเทอร์เน็ต 8 GB และปริมาณการโทรศัพท์ 100 นาที</p>
--	--

ที่มา: 101 PUB สรุปรจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลจากกรุงเทพฯธุรกิจ, PPTV Online, และไทยพับลิก้า

มาตรการเฉพาะอื่นๆ

ท้ายที่สุด ยังมีบางมาตรการที่ไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม หากแต่เป็นการดำเนินการตามสิ่งที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ มาตรการการคงทางเลือกของผู้บริโภค, มาตรการด้านสัญญาการให้บริการ, มาตรการการถือครองคลื่นความถี่, และมาตรการการใช้สร้างพื้นฐานร่วมกัน (Infrastructure Sharing)

มาตรการการคงทางเลือกของผู้บริโภคได้กำหนดให้ทรูและดีแทคต้องคงแบนด์แยกจากกันเป็นระยะเวลา 3 ปีหลังจากการรวมธุรกิจ ซึ่งแม้ปัจจุบันจะยังมีการแยกแบนด์ออกจากกันตามเงื่อนไขดังกล่าว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ได้มีการรวมบริษัทลูกเข้ากันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากังวลว่าผู้ควบรวมอาจมีการปรับเปลี่ยนราคาและปริมาณการใช้งานของโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของทั้ง 2 แบนด์ให้มีความเทียบเคียงกันได้ ทำให้ทางเลือกของผู้บริโภคอาจลดน้อยลง

สำหรับอีกสามมาตรการที่เหลือนั้นไม่ได้เป็นการกำหนดเงื่อนไขใหม่แต่อย่างใด หากแต่เป็นการกำหนดเงื่อนไขปฏิบัติตามสิ่งที่มีอยู่แล้ว ซึ่งแม้ไม่มีการรวมธุรกิจเกิดขึ้น ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมก็จำเป็นต้องดำเนินการตามอยู่แล้ว

ตารางที่ 4: มาตรการเฉพาะอื่นๆ

มาตรการอื่นๆ	การดำเนินการ
<p>การคงทางเลือกของผู้บริโภค</p> <ul style="list-style-type: none"> กำหนดให้บริษัท TUC และ บริษัท DTN ยังคงแบนด์การให้บริการแยกจากกันเป็นระยะเวลา 3 ปี 	<p>มีการรวมบริษัทลูก แต่ยังคงแบนด์แยกกันอยู่</p>
<p>สัญญาการให้บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องคงเงื่อนไขของสัญญาและข้อตกลงระหว่างบริษัทและผู้ให้บริการ รวมถึงผลประโยชน์ที่ได้รับตามที่ได้มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงไว้ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา เว้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของสัญญาที่เป็นประโยชน์และได้รับการยินยอมจากผู้ให้บริการแล้ว 	<p>ต้องติดตามอย่างต่อเนื่องในอนาคต</p>

<p>การถือครองคลื่นความถี่</p> <ul style="list-style-type: none"> บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานคลื่นความถี่ในการประกอบกิจการโทรคมนาคมอย่างเคร่งครัด 	<p>ผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมจำต้องดำเนินการตามอยู่แล้ว</p>
<p>การใช้โครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน (Infrastructure Sharing)</p> <ul style="list-style-type: none"> บริษัท TUC และ บริษัท DTN จะต้องให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเช่าใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของตนเองในการประกอบกิจการโทรคมนาคม และจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของ กสทช. อย่างเคร่งครัด 	<p>ผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมจำต้องดำเนินการตามอยู่แล้ว</p>

ที่มา: 101 PUB สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากคณะผู้วิจัย

เพื่อตรวจสอบถึงการดำเนินการตามมาตรการเฉพาะและผลกระทบต่อตลาดโทรคมนาคมไทย หลังการรวมธุรกิจได้อย่างครอบคลุม จำต้องอาศัยข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากข้อมูลการดำเนินการของผู้ควรวรรวมและสำนักงาน กสทช. เพื่อมายืนยันข้อเท็จจริงจากอีกทางหนึ่ง เนื่องจากผู้ควรวรรวมเป็นผู้ถูกกำกับดูแล ขณะที่ตนเองมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลภายในของตนดีกว่าผู้กำกับดูแล ซึ่งอาจมีความขัดแย้งของผลประโยชน์ ซึ่งอาจมีผู้ที่ตั้งคำถามต่อข้อมูลและผลการวิเคราะห์ได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองออกแบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภคเพื่อสำรวจประสบการณ์การใช้งาน ค่าใช้จ่าย รวมถึงปัญหาที่ผู้ใช้บริการโทรศัพท์มือถือทุกเครือข่ายพบเจอจริง ทั้งในช่วงเวลาก่อนและหลังการรวมธุรกิจและดีแทค โดยสำรวจกับกลุ่มผู้บริโภคทั้งในเมืองและส่วนภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศด้วยความร่วมมือของสภาองค์กรของผู้บริโภค

นอกจากนี้ ข้อสังเกตที่คณะผู้วิจัยได้ยังอาศัยข้อมูลอื่นๆ อีก ได้แก่ ข้อมูลราคาค่าบริการในตลาดโทรคมนาคมไทย และข้อมูลการรายงานสถานะทางการเงินของผู้ควรวรรวม โดยข้อสังเกตที่ได้ตั้งไว้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ ข้อสังเกตด้านราคาค่าบริการหลังการรวมธุรกิจ และข้อสังเกตด้านคุณภาพการให้บริการหลังการรวมธุรกิจ

ราคาค่าบริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือหลังการรวมธุรกิจ

แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภคเบื้องต้นได้สำรวจผู้ใช้บริการจำนวน 99 หมายเลข ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ใช้บริการแบบเติมเงิน (pre-paid) 48 หมายเลข

และผู้ให้บริการแบบรายเดือน (post-paid) 51 หมายเลข โดยในปัจจุบันมีสัดส่วนผู้ใช้บริการเครือข่ายทรู 30.3%, ดีแทค 22.2%, เอไอเอส 41.4%, มาย บาย เอ็นที 4.0%, และเครือข่ายอื่นๆ อีก 2.0% ขณะที่ในปีที่ผ่านมาสัดส่วนผู้ใช้บริการเครือข่ายทรู 50.0%, ดีแทค 27.8%, และเอไอเอส 22.2%

ผลสำรวจพบว่าผู้บริโภคมีการจ่ายค่าบริการโทรศัพท์มือถือโดยเฉลี่ยลดลง ราว 0.5% ถึง 3.1% เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการรวมธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ปริมาณโทรศัพท์และปริมาณอินเทอร์เน็ตมือถือที่ผู้บริโภคได้รับกลับลดลงด้วยเช่นกัน โดยปริมาณโทรศัพท์ที่ผู้บริโภคโดยรวมได้รับลดลงโดยเฉลี่ย 1.8% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และปริมาณอินเทอร์เน็ตมือถือที่ผู้บริโภคโดยรวมได้รับลดลงโดยเฉลี่ย 0.4% ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคอาจตัดสินใจลดการใช้งานบริการโทรคมนาคมลง

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อดูเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการกับกลุ่มเครือข่ายของผู้ควรวรรวม กลับพบว่าผู้บริโภคกลุ่มนี้มีการจ่ายเพิ่มขึ้นโดยรวมราว 2.9% โดยเมื่อดูแยกกลุ่มตามประเภทการใช้บริการแล้ว กลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการแบบแพ็คเกจรายเดือนมีการจ่ายค่าบริการเพิ่มขึ้นสูงถึง 12.9% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของปริมาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตกลับไม่สอดคล้องตามกันไปด้วย โดยปริมาณโทรศัพท์ที่กลุ่มผู้บริโภคแบบรายเดือนได้รับกลับเพิ่มขึ้นเพียง 1.4% และปริมาณอินเทอร์เน็ตที่ผู้บริโภคแบบรายเดือนได้รับกลับลดลงถึง 3.3%

ข้อมูลจากผลสำรวจดังกล่าวอาจชี้ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วผู้ควรวรรวมอาจไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรการตั้งที่รายงานให้แก่สำนักงาน กสทช. อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวก็ยังมีข้อควรระวังอยู่เนื่องจากการสำรวจยังมีกลุ่มผู้ตอบที่เป็นจำนวนน้อย ซึ่งไม่อาจเพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างผู้บริโภคที่มีการใช้งานในตลาดโทรคมนาคมได้อย่างแท้จริงและต้องทำการสำรวจเพิ่มขึ้นในอนาคตซึ่งจะช่วยสร้างความชัดเจนได้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4: ราคาค่าบริการและปริมาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตที่ผู้บริโภคได้รับจริง

	ราคาค่าบริการ			ปริมาณการโทรศัพท์			ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ต		
	รวม	เติมเงิน	รายเดือน	รวม	เติมเงิน	รายเดือน	รวม	เติมเงิน	รายเดือน
ทั้งหมด	-0.5%	-3.1%	0.9%	-1.8%	-7.5%	2.1%	-0.4%	0.0%	-0.8%
ทรู และ ดีแทค	2.9%	-36.8%	12.9%	-6.3%	-33.3%	1.4%	-2.5%	0.0%	-3.3%

ที่มา: 101 PUB คำนวณจากข้อมูลแบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภค

แม้ผลสำรวจดังกล่าวอาจยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่าแนวโน้มของราคาค่าบริการของผู้ควรวรรวมกลับไม่เป็นไปตามที่มาตรการเฉพาะได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะสำหรับราคาค่าบริการแบบแพ็คเกจรายเดือน อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์จากการสำรวจโดยเบื้องต้นนี้ก็ยังคงมีความสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของราคาค่าบริการสำหรับแพ็คเกจโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือรายเดือนจากค่ายผู้ให้บริการหลักที่มีการเสนอขายแก่ผู้บริโภค⁵ โดยหลังจากมีการรวมธุรกิจ กลุ่มเครือข่ายของ

ผู้ควรวรมมีการปรับเปลี่ยนราคาค่าบริการ พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือให้เทียบเท่ากัน

ยิ่งไปกว่านั้น เครือข่ายที่ไม่ใช่ผู้ควรวรม (เอไอเอส) ก็ยังมีการปรับเปลี่ยนราคาและปริมาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือเพื่อให้เทียบเท่ากับกลุ่มของผู้ควรวรม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการรวมธุรกิจที่บั่นทอนการแข่งขันของตลาดโทรคมนาคมของไทยลง ทำให้ผู้ให้บริการมีความสามารถในการกำหนดราคาค่าบริการได้มากขึ้นและผู้บริโภคได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์ดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5: แพ็กเกจโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือที่เสนอขายช่วงก่อนและหลังการรวมธุรกิจ

ทรู			ดีแทค			เอไอเอส		
ราคา	โทรศัพท์ (นาที)	อินเทอร์เน็ต (GB)	ราคา	โทรศัพท์ (นาที)	อินเทอร์เน็ต (GB)	ราคา	โทรศัพท์ (นาที)	อินเทอร์เน็ต (GB)
299	50	10						
399	100	20	349 399	100	20	349 399	100	20 (จากเดิม 4G/3G)
499	300 250	40	499	300 250	40	499	300 250	40
599	300 250	50	599	300 250	50	599	300 250	50
699	300	60	699	80 300	60	699	300 (เดิมโทรฟรีในเครือข่าย, นอกเครือข่าย 50 นาที)	50 60
899	300	80	899	100 300	80	899	300 (เดิมโทรฟรีในเครือข่าย, นอกเครือข่าย 70 นาที)	80
1,199	- ในเครือข่าย ฟรี 30 นาที/ครั้ง - นอกเครือข่าย 250 นาที (เดิม 350 นาที)	ไม่จำกัด	1,099 1,199	- ในเครือข่าย ฟรี 30 นาที/ครั้ง - นอกเครือข่าย 250 นาที (เดิม 200 นาที)	ไม่จำกัด	1,199	350	ไม่จำกัด

ที่มา: 101 PUB รวบรวมข้อมูลจาก DROIDSANS

หมายเหตุ: ตัวอักษรสีแดงคือแพ็กเกจโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือก่อนการรวมธุรกิจ
ตัวอักษรสีดำคือแพ็กเกจโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือหลังการรวมธุรกิจ

ท้ายที่สุด ข้อมูลจากรายงานการเงินของผู้ควรวรวมในไตรมาสที่ 2 ปี 2023⁶ ก็ยังชี้ให้เห็นว่า แท้จริงแล้วราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยอาจไม่ได้มีการลดลงตามมาตรการเฉพาะที่กำหนดไว้ เพราะแม้รายได้จากการบริการด้านโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของกลุ่มผู้ควรวรวมจะเพิ่มขึ้น จากการที่มีผู้ใช้บริการแบบเติมเงิน (pre-paid) มากขึ้น แต่รายได้เฉลี่ยที่ผู้ใช้บริการได้รับต่อผู้ใช้งาน (Average Revenue Per User: ARPU) กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยรายได้เฉลี่ยต่อผู้ใช้งานแบบเติมเงิน (pre-paid) เพิ่มขึ้น 0.5% และรายได้โดยเฉลี่ยต่อผู้ใช้งานแบบรายเดือน (post-paid) เพิ่มขึ้น 0.4% เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า

คุณภาพการให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือหลังการรวมธุรกิจ

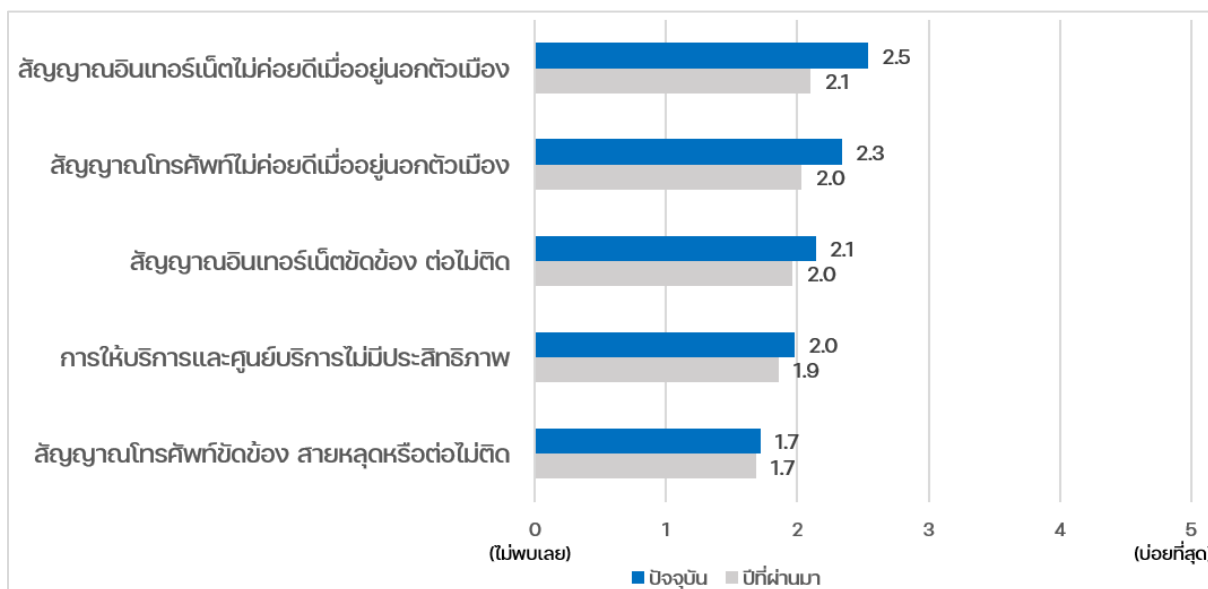
นอกเหนือจากการประเมินคุณภาพการให้บริการผ่านการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน ที่ผู้ใช้บริการมีการรายงานให้แก่ผู้กำกับดูแลแล้ว อีกหนึ่งช่องทางที่สามารถช่วยให้การประเมิน มีความครอบคลุมรอบด้านมากขึ้นคือ การสอบถามถึงคุณภาพของการบริการที่ได้รับจากผู้บริโภคเอง

แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภคยังมีการสอบถาม ถึงปัญหาที่พบเจอจากการใช้งาน ซึ่งสามารถใช้เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพของการให้บริการโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตมือถือได้ โดยพบว่าหลังการรวมธุรกิจในครั้งนี้ ผู้บริโภคพบปัญหาจากการใช้งานสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือกับกลุ่มเครือข่ายของผู้ควรวรวม ที่มีการพบเจอปัญหาจากการใช้งานเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่น

ปัญหาที่กลุ่มผู้ใช้บริการเครือข่ายของผู้ควรวรวมพบเจอบ่อยมากขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้าน ความครอบคลุมของสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือ ปัญหาด้านคุณภาพของสัญญาณโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตมือถือ และปัญหาการบริการและศูนย์บริการของผู้ควรวรวมไม่มีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือผู้บริโภคได้

ปัญหาที่ผู้ใช้บริการเครือข่ายผู้ควรวรวมพบเจอเหล่านี้ นอกจากจะชี้ให้เห็นว่ามาตรการเฉพาะ ด้านการคงคุณภาพการให้บริการของผู้ควรวรวมที่กำหนดโดยสำนักงาน กสทช. อาจยังไม่มี ความเข้มงวดเพียงพอที่จะบังคับใช้ให้ผู้ควรวรวมปฏิบัติตามได้จริงแล้ว มาตรการดังกล่าวยังขาดตัวชี้วัด ด้านความครอบคลุมของพื้นที่การให้บริการ (coverage) ว่ามีการให้บริการที่ครอบคลุมประชากรที่อาศัย อยู่นอกเขตเมืองด้วยหรือไม่ ดังที่เห็นว่าผู้ใช้บริการเครือข่ายผู้ควรวรวมได้พบเจอปัญหาด้านสัญญาณ โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือไม่ดีเมื่ออยู่นอกตัวเมืองบ่อยมากขึ้นเป็นอันดับแรก

แผนภูมิที่ 1: ความถี่ของปัญหาที่ผู้ใช้บริการเครือข่ายผู้ควรรวมพบในช่วงก่อนและหลังการรวมธุรกิจ

ที่มา: 101 PUB คำนวณจากข้อมูลแบบสำรวจประสิทธิภาพการใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมือถือของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะสำหรับการติดตามการรวมธุรกิจในอนาคต

แม้การควบรวมธุรกิจระหว่างทรูและดีแทคจะได้เสร็จสิ้นไปแล้วกว่า 6 เดือน แต่ยังมีมาตรการเฉพาะหลายข้อที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ทั้งที่ได้เลยกำหนดการตามเงื่อนไขมาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่มีความชัดเจนหรือมีกำหนดการอย่างแน่ชัด ทำให้เกิดความหละหลวมและไม่มีการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

สิ่งที่สำนักงาน กสทช. จำเป็นต้องทำต่อไปหลังจากนี้คือ การเร่งดำเนินการตามหน้าที่ดังที่ได้กำหนดไว้ในมาตรการต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรการที่ควรจะต้องดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว ในขณะที่เดียวกัน สำนักงาน กสทช. ก็ยังต้องกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาตรการที่มีความคลุมเครือหรือไม่สมบูรณ์ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมสามารถบังคับใช้ได้จริง

ท้ายที่สุด ข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากการรายงานการดำเนินการของผู้ควรรวมชี้ให้เห็นว่า แท้จริงแล้วผู้ควรรวมอาจไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรการเฉพาะดังที่รายงานให้แก่สำนักงาน กสทช. นอกจากนี้ ข้อมูลยังชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการแข่งขันที่ลดลงในตลาดโทรคมนาคมไทยที่อาจทำให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง ดังนั้น เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ควรรวมจะไม่ทำการหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามมาตรการเฉพาะ สำนักงาน กสทช. ควรนำข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากการรายงานของผู้ควรรวม อาทิ ข้อมูลการสำรวจประสิทธิภาพที่ผู้บริโภคได้พบเจอจริง มาประกอบการพิจารณาด้วยเช่นกัน

รายการอ้างอิง

¹ “กสทช. มีมติเสียงข้างมากรับทราบการควมรวม ทรู-ดีแทค พร้อมกำหนดเงื่อนไข/มาตรการเฉพาะ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและการพัฒนากิจการโทรคมนาคม,” สำนักงาน กสทช., <https://www.nbtc.go.th/News/Press-Center/56941.aspx?lang=th-th>.

² “เปิดสิทธิประโยชน์ผู้ใช้บริการ “ทรู-ดีแทค” ได้อะไรบ้าง? หลัง 2 ค่ายกควมรวม,” มีนาคม 5, 2023, <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1/191820>.

³ “ควมรวม ‘ทรู-ดีแทค’ เป็น “ทรู คอร์ปอเรชั่น” ชู Better Together 1+1 เท่ากับ อินฟินิตี้ ใช้สัญญาณ dtac-True และ True-dtac,” ไทยพับลิก้า, มีนาคม 3, 2023, <https://shorturl.at/kCL36>.

⁴ “‘ทรู-ดีแทค’ เปิด ‘แพ็กเกจเติมเงินพิเศษ’ เจาะผู้มีรายได้น้อย - คนพิการ,” กรุงเทพธุรกิจ, สิงหาคม 29, 2023, <https://www.bangkokbiznews.com/tech/gadget/1085840>.

⁵ “อัปเดตราคาแพ็กเกจมือถือ AIS, True และ dtac แบบรายเดือน ปี 2023 พบมีการปรับราคาขึ้นหลัง 2 บริษัทควมรวม,” DROIDSANS, มีนาคม 3, 2023, <https://droidsans.com/mobile-internet-promotion-2023/>.

⁶ เอกสารรายงานการเงินบริษัท True Corporation Public Company Limited ไตรมาสที่ 2 ปี 2023, กรกฎาคม 27, 2023, <https://investor.truecorp.co.th/misc/PRESN/20230727-true-financial-publications-2q2023.pdf>.